

CUDRAS

Center for Universal Drug Research
Approaches & Studies

بولتن مخدری جهان

شماره ۹ آذر ۱۴۰۰

- زمینه سازی برای قانونی سازی کشت کانابیس؛ این بار در فرانسه
- تبدیل عربستان سعودی به مرکز مواد مخدر در خاورمیانه
- ورود امارات متحده عربی به جرگه تعدیل کنندگان مجازات جرایم مخدری
- قانونی سازی و مصرف شخصی ماری جوانا در مالت در سکوت اتحادیه اروپا
- ناکارآمدی جنگ با مواد در آمریکا

مقدمه:

رصد مداوم، منظم و دقیق روندها و تحولات در زمینه سیاست‌گذاری مخدری برای تقویت سیاست و دیپلماسی مخدری هر کشور لازم و ضروری است. اطلاع پیدا کردن از جدیدترین تحولات سیاست مخدری جهان، قوانین جدید و تلاش‌های سازمان‌های بین‌المللی از یکسو می‌تواند باعث بهبود ارتباط میان کشورمان و دیگر طرف‌ها در این عرصه شود و از سوی دیگر نیز تجربیات مختلف جهانی اعم از موفق و شکست خورده را به نحوی منطقی و به‌دور از هیاهوهای رسانه‌ای پیش چشم ما قرار می‌دهد.

با در نظر گرفتن این مهم، موسسه کادراس^۱ در سال ۱۴۰۰ به عنوان جدیدترین محصول خود اقدام به تعریف واحد جدیدی تحت عنوان «بولتن مخدری جهان» با هدف مستقیم تأثیر گذاری و تقویت دیپلماسی مخدری جمهوری اسلامی ایران کرده است. در این مجموعه که به صورت ماهانه منتشر خواهد شد اصلی‌ترین اقدامات دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی و ابتکارات فراملی را از نظر گذرانده خواهد شد و کارشناسان موسسه می‌کوشند معنا و مفهوم پدیده‌ها و سیاست‌های مذکور را به صورت روندی و براساس رویکردی کل‌نگرانه^۲ مورد تحلیل قرار دهند.

در این راستا از همه صاحب نظران، اندیشمندان و علاقه‌مندان به این حوزه درخواست می‌کنیم تا با مطالعه این مجموعه، موسسه کادراس را در جریان دیدگاه‌های خود درباره این محصول جدید قرار دهند.

راه ارتباطی :

[info@cudras.ir](mailto:info@ cudras.ir)

مرکز تحقیقات، رهیافت‌ها و مطالعات بین - **Center for Universal Drug Researches, Approaches and Studies (CUDRAS)** .^۱
المللی مواد مخدر(کادراس)

^۲. Wholistic

زمینه سازی برای قانونی سازی کشت کانابیس؛ این بار در فرانسه

طبق یک نظرسنجی پارلمانی، اکثر فرانسوی‌ها طرفدار قانونی شدن استفاده از شاهدانه (کانابیس) برای مصارف تفریحی هستند. گرچه فرانسه در میان کشورهای اروپایی بالاترین شمار استعمال کانابیس (شاهدانه) را دارد اما قوانین سخت‌گیرانه در ارتباط با مواد مخدر در این کشور حاکم است.

حدود ۲۵۰ هزار نفر در این نظرسنجی که ماه گذشته از سوی گروه حقیقت‌یاب پارلمان انجام شد شرکت کردند و نتایج نشان می‌دهد که ۸۰٫۸ درصد از افرادی که در نظرسنجی شرکت کردند موافق هستند که مصرف و تولید شاهدانه تحت نظارت و چارچوب قانونی باشد.

کارولین ژانویه نماینده حزب جمهوری به پیش در پارلمان فرانسه در بیانیه‌ای گفت: «ما می‌دانیم که قانونی کردن شاهدانه در فرانسه دیگر تابو نیست و شهروندان فرانسوی بی‌اثر بودن قانون فعلی را در این موضوع شاهد هستند.» می‌دانیم که قانونی کردن شاهدانه در فرانسه دیگر تابو نیست و شهروندان فرانسوی بی‌اثر بودن قانون فعلی را در این موضوع شاهد هستند

طبق این نظرسنجی تنها ۱۴ درصد معتقدند که باید نسبت به استعمال شاهدانه جرم زدایی شود، در حالیکه نزدیک به پنج درصد معتقدند باید مجازات‌های قانونی علیه مصرف آن بیشتر شود اما کمتر از یک درصد معتقدند که فرانسه باید چارچوب قانونی فعلی را حفظ کند.

از کسانی که به این نظرسنجی پاسخ داده‌اند حدود ۳۰ درصد گفتند که هرگز شاهدانه استفاده نکرده‌اند در حالیکه نزدیک به ۴۰ درصد گفته‌اند که گاهی اوقات استعمال کرده‌اند، ۱۷ درصد گفته‌اند که مرتب استفاده می‌کنند و ۱۳٫۹ درصد به استفاده روزانه خود اشاره داشته‌اند.

در صورت قانونی شدن یا جرم زدایی، بیش از ۸۵ درصد از افرادی که در این نظرسنجی شرکت کردند موافق هستند که دولت به افراد اجازه دهد گیاه شاهدانه را در محدوده قانونی تعیین شده پرورش دهند.

با این حال ژرالد دارمنن، وزیر کشور فرانسه گفته است که با قانونی شدن شاهدانه مخالف است. برخی از کاربران شبکه‌های اجتماعی معتقدند که این موضوع می‌تواند راهی برای درآمد اضافی دولت باشد. جنبه دیگر بحث‌ها درباره استفاده از کانابیدیول برای بیماران است که از دردهای مزمن رنج می‌برند. شورای ملی فرانسه پیش از این استفاده از شاهدانه را دست کم برای ۳ هزار بیمار مجاز اعلام کرد. استفاده از این مجوز به دلیل همه گیری کرونا به تاخیر افتاده بود اما از ۳۱ مارس اجرایی می‌شود.

تبدیل عربستان سعودی به مرکز مواد مخدر در خاورمیانه

فارین پالیسی در مطلبی به قلم نوشته انچال وهرنا نوشت: سه کشف متوالی مواد مخدر در یک ماه گذشته، گستره مشکل مواد مخدر عربستان سعودی را آشکار کرده است. ابتدا، در اقدامی نادر از همکاری، دولت سوریه بیش از ۵۰۰ کیلوگرم آمفتامین اعتیادآور معروف به کاپتاگون را که در یک محموله ماکارونی به مقصد ریاض، پایتخت عربستان سعودی مخفی شده بود، صادره کرد. چند روز بعد مقامات سعودی بیش از ۳۰ میلیون قرص از این ماده مسکر را که در هل وارداتی پنهان شده بود، کشف و ضبط کردند. سپس، در اواسط دسامبر، نیروهای امنیت داخلی لبنان تلاشی برای قاچاق چهار میلیون قرص کاپتاگون به ریاض از طریق اردن را، این بار در کیسه‌های قهوه، خنثی کردند.

استفاده از کاپتاگون در داخل عربستان سعودی به یک امر عادی تبدیل شده است. تحقیقات نشان می‌دهد که این قرص‌ها با اندازه کوچک و ساخت آسان در سوریه و لبنان با تقاضای عربستان به صورت انبوه تولید می‌شوند. عربستان سعودی به بازاری پرسود برای قاچاقچیان مواد مخدر تبدیل شده و به عنوان پایتخت مصرف مواد مخدر در منطقه ظهور کرده است.

کاپتاگون نمود خشم جدید در ثروتمندترین ملت عرب است. این ماده شما را بیدار و سرخوش نگه می‌دارد، اما خطراتی به لحاظ سلامتی برای افراد دارد. بر اساس گزارش دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرایم سازمان ملل متحد، بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹ بیش از نیمی از کل کاپتاگون ضبط شده در خاورمیانه در عربستان سعودی بوده است.

این ماده اولین بار در طول بحران سوریه در منطقه محبوب شد. ... همین سال گذشته، ارزش قرص‌های کشف شده که منشا آن سوریه بود، ۳,۴۶ میلیارد دلار برآورد شد. در مقابل، در سال ۲۰۱۹ مجموع صادرات سوریه و لبنان کمتر از ۵ میلیارد دلار بود.

تقاضای کاپتاگون در عربستان سعودی، کشوری که مکان‌های کمی برای تفریح دارد، چند برابر شده است. اما جذابیت فزاینده‌ی این ماده‌ی مخدر باعث کاهش تقاضا برای ماری جوانا و خات نشده است. ماری جوانا از مسیرهای متعددی به عربستان می‌آید. مثلاً از افغانستان... این ماده از لبنان و سوریه نیز اغلب از طریق اردن به عربستان می‌رسد. اخیراً ماری جوانا از طریق یمن وارد می‌شود و خات هم تقریباً به طور کامل از یمن می‌آید.

با این حال، کاپتاگون اولین بار در آلمان برای درمان افسردگی تولید شد. در دهه ۱۹۸۰ زمانی که پزشکان به این نتیجه رسیدند که معایب اعتیاد آور بودن آن بیشتر از مزایای آن است، ممنوع شد. در ابتدا، باندهای تبهکار در بلغارستان و ترکیه به تولید مواد مخدر ادامه دادند. در نهایت این ماده راه خود را به دره بقاع لبنان و سوریه پیدا کرد. اکنون از طریق اردن و مصر به ریاض می‌رسد.

دولت سعودی می‌ترسد که این مواد مخدر به شبه نظامیان و کسانی که آن‌ها را شبکه‌های تروریستی می‌دانند، کمک مالی کند....

اکثر مصرف کنندگان مواد مخدر سعودی در گروه سنی ۱۲ تا ۲۲ سال قرار دارند و ۴۰ درصد از معتادان سعودی از کاپتاگون استفاده می‌کنند.

ریاض با ممنوعیت واردات محصولات کشاورزی از لبنان و تهدید به ادامه انزوای سوریه ... از فشار دیپلماتیک برای مبارزه با واردات این ماده مخدر استفاده می‌کند. اما مبارزه بزرگتر داخلی است. حال سوال اینجاست که چگونه ریاض می‌تواند تقاضای مواد مخدر را در جامعه‌ای کاهش دهد که امکانات کمی برای سرگرمی دارد و قوانین اجتماعی سختگیرانه‌ای را بر جوانان تحمیل می‌کند؟

برخی از محققان بر این باورند که محدودیت‌های اجتماعی عامل اصلی مصرف مواد مخدر در عربستان سعودی است. آنان از تغییراتی که توسط ولیعهد محمد بن سلمان به وجود آمده استقبال می‌کنند. آن‌ها می‌گویند که با باز شدن سالن‌های فیلم

بیشتر که امکان حضور مختلط زن و مرد در آن وجود دارد، وابستگی به مواد مخدر کاهش می‌یابد. برخی دیگر دیدگاهی کاملاً مخالف دارند و پیشنهاد می‌کنند که تغییرات اجتماعی، مانند اجازه به زنان برای رانندگی و کنسرت‌های موسیقی، باعث تضاد فرهنگی شده که پیامدهای ناخواسته‌ای از جمله افزایش مصرف مواد مخدر داشته است. آن‌ها معتقدند که با دور شدن جوانان سعودی از سبک زندگی اسلامی و گرایش به فرهنگ غربی که مصرف مواد مخدر را ترویج و اثرات لذت‌بخش آن را بزرگ‌نمایی می‌کند، سوء مصرف مواد افزایش می‌یابد.

اما داده‌ها حاکی از آن است که مصرف مواد مخدر قبل از انجام اصلاحات اجتماعی نیز در عربستان بیداد می‌کرد. دسترسی آسان به مواد مخدر، عدم شفافیت در مورد آنچه اسلام به طور قطعی در مورد این مسکرات می‌گوید و کمبود راه‌های سرگرمی بی شک بر این مشکل افزوده است.

رئیس ۲۸ ساله، یک عرب است که در عربستان سعودی تحصیل کرده و منتظر تمدید اقامت خود است. او به شرط ناشناس ماندن با فارین پالیسی صحبت کرد و گفت: ما مواد مخدر مصرف می‌کردیم. این تنها کاری بود که می‌توانستیم انجام دهیم. ما به لحاظ ذهنی خسته شده بودیم. ما نمی‌توانستیم با دخترها صحبت کنیم، یا به سینما برویم، یا برای نوشیدن آبجو به میخانه برویم. ما فقط اجازه داشتیم در استارباکس قهوه بخوریم، رانندگی کنیم و به رستوران‌های یک مرکز خرید برویم، البته به این مراکز هم به عنوان یک مرد مجرد نمی‌توانستیم برویم و باید متاهل می‌بودیم.

مجازات قاچاق مواد مخدر در عربستان سعودی اعدام است، اما در بیشتر موارد مقامات تصمیم می‌گیرند که به تنبیهات کمتر بسنده کنند. پذیرش فرهنگی خات و حبشیش به حدی است که بسیاری از جوانان سعودی فکر می‌کنند مواد مخدر در اسلام قابل قبول است.

اطلاع رسانی به مردم در مورد اثرات مضر مواد مخدر در حال حاضر چالشی سخت برای مقامات سعودی است. حتی سخت‌تر از آن مبارزه با قبایلی است که در ازای تسهیل عبور و مرور و توزیع مواد مخدر پول زیادی به دست می‌آورند.

قاچاقچی‌ها هم باهوش‌تر شده اند. به عنوان مثال، از زمانی که سعودی‌ها واردات محصولات کشاورزی از لبنان را ممنوع کردند، تولیدکنندگان کاپتاگون مخفیگاه‌های مبتکرانه‌ای پیدا کردند. آن‌ها این قرص‌ها را داخل مبلمان و حتی پمپ‌های آب پنهان می‌کنند.

رئیس گفت که صرف نظر از فشارهای اجتماعی و قانونی، شاید هرگز نتوان مواد مخدر را به طور کامل حذف کرد. او تصور می‌کند که اگر جامعه عربستان باز شود، مصرف کاهش می‌یابد. او می‌گوید: من در حال حاضر در لبنان مستقر هستم، جایی که بیشتر مواد مخدری که سعودی‌ها مصرف می‌کنند احتمالاً از آنجا می‌آید، اما مجبور نیستیم اینجا مواد مخدر مصرف کنیم، زیرا زندگی سرگرم کننده است.

ورود امارات متحده عربی به جرگه تعدیل کنندگان مجازات جرایم مخدري

امارات عربی متحده برخی از قوانین سختگیرانه در حوزه مواد مخدر را کاهش داده است و مجازات مسافرائی را که با محصولات حاوی تتراهیدروکانابینول، ماده محرک عصبی موجود در شاهدانه وارد این کشور می‌شوند، کم کرده است.

قانون جدید که یکشنبه در روزنامه رسمی امارات منتشر شد، می‌گوید افرادی که غذا، نوشیدنی و سایر اقلام حاوی شاهدانه را به داخل کشور بیاورند دستگیر می‌شود اما اگر برای نخستین بار باشد در زندان نمی‌مانند. در عوض مقامات این مواد را مصادره و نابود خواهند کرد.

این قانون تغییر قابل توجهی را برای یکی از محدودکننده‌ترین کشورهای جهان در زمینه واردات داروهای رایج برای استفاده شخصی از شاهدانه گرفته تا داروهای بدون نسخه مانند مواد مخدر یا سرخوش‌نماها، آرام‌بخش‌ها و آمفتامین‌ها ایجاد می‌کند. این کشور فروش و قاچاق مواد مخدر را با قوانین بسیار سختگیرانه ممنوع کرده است و مجازات مصرف مواد مخدر چهار سال زندان است.

تغییرات دیگر شامل کاهش حداقل مجازات از دو سال به سه ماه زندان برای مجرمان مواد مخدر برای نخستین بار است. به این افراد همچنین خدمات توانبخشی در بازداشتگاهی جدا از سایرین ارائه می‌شود. افراد خارجی که مواد مخدر مصرف می‌کنند معمولاً پس از حبس به کشور خود بازگردانده می‌شوند اما قانون جدید این تصمیم را به قاضی واگذار می‌کند.

این اصلاحات به‌عنوان بخشی از بازنگری‌های قانونی گسترده‌تر اعلام شده است. کشور امارات عربی متحده در حالی نیم قرن پیش تشکیل شدنش را جشن می‌گیرد که همزمان به دنبال تقویت وجهه خود به‌عنوان یک مرکز جهانی جذاب برای گردشگران و سرمایه‌گذاران است.

قوانین جزایی این کشور طبق قوانین اسلامی یا شریعت برای چندین دهه به‌طور معمول مهاجران و گردشگرانی را مورد مجازات قرار داده است که تعداد کمی از آن‌ها برخی از این اعمال را جرم تلقی می‌کنند.

قانونی سازی پرورش و مصرف شخصی ماری‌جوانا در مالت در سکوت اتحادیه اروپا

مالت روز ۱۴ دسامبر ۲۰۲۱ به اولین کشور عضو اتحادیه اروپا تبدیل شد که به پرورش گیاه شاهدانه و در اختیار داشتن آن جنبه قانونی بخشید.

براساس مصوبه نمایندگان پارلمان مالت افراد بزرگسال در این کشور می‌توانند مقدار محدودی ماری‌جوانا در اختیار داشته باشند یا آن را پرورش دهند. به این ترتیب هر شهروند بالای ۱۸ سال اجازه خواهد داشت صاحب حداکثر هفت گرم از گیاه شاهدانه باشد. پرورش خانگی حداکثر چهار گیاه شاهدانه نیز بلامانع خواهد بود.

روبرت آبالا، نخست‌وزیر مالت از حامیان قانونی کردن گیاه شاهدانه بود اما حزب ملی‌گرای مالت که مخالف دولت این کشور است ضمن انتقاد از اصلاح قانون در این زمینه هشدار داده است که این تصمیم منجر به «عادی شدن و افزایش مصرف مواد مخدر» می‌شود.

در مقابل روبرت ابلا تاکید کرده که قاچاق مواد مخدر همچنان غیرقانونی است. در مصوبه پارلمان مالت جریمه‌ای یکصد یورویی برای شهروندانی که بین هفت تا ۲۸ گرم از گیاه شاهدانه در اختیار دارند، پیش‌بینی شده است. رقم این جریمه برای همراه داشتن هفت تا ۲۸ گرم از گیاه شاهدانه در اماکن عمومی به ۲۳۵ یورو می‌رسد.

این در حالی است که جریمه‌ای ۳۰۰ تا ۵۰۰ یورویی نیز برای افرادی که مشتقات گیاه شاهدانه را در برابر کودکان مصرف کنند در نظر گرفته شده است.

انتظار می‌رود که جورج ولا، رئیس‌جمهوری مالت تا پایان هفته جاری مصوبه مجلس را امضاء کند. نظارت بر نحوه اجرای این قانون پس از امضای رئیس‌جمهوری مالت برعهده نهادی جدید به نام «مصرف مسئولانه شاهدانه» خواهد بود.

دولت ائتلافی جدید آلمان نیز اعلام کرده که یکی از برنامه‌هایش قانونی کردن مصرف گیاه شاهدانه است. شماری از کشورهای عضو اتحادیه اروپا طی ۲۰ سال گذشته از استفاده و در اختیار داشتن گیاه شاهدانه جرم‌زدایی کرده‌اند. با این حال قوانین این کشورها اغلب چندان شفاف نیست و در عمل مصرف شاهدانه تنها از سوی ماموران اجرای قانون نادیده گرفته می‌شود اما جنبه قانونی ندارد.

ناکارآمدی جنگ با مواد در آمریکا

ایالات متحده آمریکا یکی از کشورهای درگیر با مصرف مواد در جهان شناخته می‌شود؛ اعتیاد میلیون‌ها نفر در این کشور به مصرف انواع مواد سالیانه حدود نیم تریلیون دلار هزینه برای این کشور به همراه داشته است. بر اساس آمارها تعداد کسانی

که از اعتیاد رنج می‌برند به مراتب بیشتر از مبتلایان به بیماری سرطان است و از هر ۱۰ فرد معتاد تنها یک نفر تحت درمان قرار می‌گیرد. به نظر می‌رسد شیوع روز افزون مصرف انواع مواد به نوعی بحران بزرگ اخلاقی تبدیل شده، موضوعی که سیاستمداران آمریکایی چاره‌ای جز مبارزه با آن نیافته‌اند. بررسی راهبردهای ملی ایالات متحده آمریکا در مبارزه با مواد نشان می‌دهد، از دهه هفتاد میلادی که آمریکا با افزایش مبتلایان مصرف مواد روبرو شد، لزوم تغییر روش‌های مبارزه با مواد مورد توجه قرار گرفت. آنچه از استراتژی‌های آمریکا همواره در خصوص بحران اعتیاد و قاچاق آن در ذهن متبادر می‌شود، عبارت آشنای «جنگ با مواد» است. اما سوال مهم و اساسی این است که آیا استراتژی جنگ با مواد در کاهش اعتیاد در آمریکا موثر بوده است؟

استراتژی جنگ علیه مواد در آمریکا باری اولین بار توسط نیکسون رئیس جمهور وقت در سال ۱۹۷۱ مطرح شد؛ نیکسون معتقد بود سوء مصرف مواد دشمن شماره یک آمریکا است و بنابراین، جنگ علیه مواد باید بر هر دو مسئله تقاضا و عرضه متمرکز شود. یعنی علاوه بر ممنوعیت و ریشه‌کنی مواد باید برنامه‌های وسیع درمانی نیز اجرا شود؛ اما در عمل بیشتر تلاش‌ها معطوف به مقابله با عرضه بود تا کاهش تقاضا. اعلان جنگ علیه مواد در این دوره در عمل منجر به نتایج نامطلوبی به‌ویژه افزایش چشمگیر شمار زندانیان از ۵۰۰۰۰ هزار نفر در سال ۱۹۸۰ به بیش از ۴۰۰۰۰۰ در سال ۱۹۹۷ شد [۲]. نتایج این استراتژی نشان داد نه تنها ریشه‌کن سازی مواد محقق نشد بلکه با افزایش چشم‌گیر مصرف مواد و مشروبات الکلی تغییر در این استراتژی نیز احساس شد.

همچنین، سیاست کارتر در بین سال‌های ۱۹۷۷-۱۹۸۱ نیز بر ممنوعیت و ریشه‌کن سازی استوار بود. در این دوره نیز با افزایش مصرف کوکائین از ۲۵ تن به ۱۳۷ تن و به دلیل ارتباط آن با ماری‌جوآنا، برنامه قانونمندی سازی ماری‌جوآنا از دور خارج شد. بعد از کارتر، ریگان رئیس جمهور وقت آمریکا سیاست ریشه‌کنی را مانند قبل ادامه داد، در واقع اگر در دوره نیکسون به سیاست کاهش تقاضا اشاره شده بود، سیاست ریگان در جنگ با مواد تنها به حوزه مقابله با عرضه محدود شده بود؛ به گونه‌ای که هزینه این اقدامات از ۴۳۷ میلیون دلار دوره کارتر به ۱,۴ میلیارد دلار در دوره اول ریگان رسید، این امر در حالی بود که هزینه مربوط به آموزش، پیشگیری و درمان و توانبخشی با کاهش مواجه شده بود. در دوره کلینتون نیز همان سیاست جنگ علیه مواد ادامه داشت، اما در این دوره برنامه‌های پیشگیری، درمان و توانبخشی نیز مورد توجه قرار گرفت [۳].

با گذشت بیش از چهل سال جنگ علیه مواد در آمریکا، نه تنها تغییرات اساسی در کاهش تعداد معتادان رخ نداد، بلکه با افزایش چشم‌گیر مصرف انواع مواد به ویژه مصرف کنندگان مواد محرک و روان‌گردان، رویکردهایی همچون قانونمندی سازی و آزادسازی مصرف برخی از مواد نیز مطرح شد. به طور کلی می‌توان برآیند چندین دهه جنگ علیه مواد در آمریکا را با سه رویکرد کلی مورد توجه قرار داد.

رویکرد اول: عامل اصلی شیوع اعتیاد در ناتوانی فرد مصرف کننده است و با اتخاذ رویکردی کیفری و سزادهنده باید افراد معتاد مورد پیگرد قانونی قرار گیرند و مجازات شوند.

رویگرد دوم: با اعتیاد آور بودن انواع مواد، نمی‌توان به تنهایی فرد را مقصر دانست، بلکه باید تدابیری اتخاذ شود تا از ورود انواع مواد به کشور جلوگیری شود. تمرکز اصلی این رویکرد مقابله با عرضه مواد و سیاست مبارزه با قاچاقچیان است.

رویگرد سوم: این رویکرد با بیماری انگاری اعتیاد نه مصرف کننده مواد و نه فراهم کننده مواد را مسئول گسترش اعتیاد نمی‌داند؛ بلکه اتخاذ سیاستی که مبتنی بر درمان و توانبخشی معتادان باشد را بهترین گزینه کنترل مواد در آمریکا می‌داند. در واقع این رویکرد منتقد جدی جنگ با مواد است و عامل اصلی افزایش اعتیاد در آمریکا را توجه تنها به استراتژی جنگ با مواد و مغفول از استراتژی‌های حوزه کاهش تقاضا و پیشگیری می‌داند.

بنابراین، تجربه شکست استراتژی جنگ با مواد در ایالات متحده آمریکا نیاز به تغییر اساسی در رویکردهای این کشور در امر کنترل مصرف مواد را ضروری کرده است. به گونه‌ای که در دهه اخیر آموزش، پیشگیری، درمان و حتی قانونمندی مصرف برخی از مواد به عنوان سیاستی مهم در کنار مقابله با عرضه مورد توجه قرار گرفته است. البته همچنان قاچاق و خرید و فروش مواد جرم و مجازات سنگینی دارد و تنها مقررات مربوط به مصرف کنندگان مواد قدری تعدیل شده است. برخورد کیفری و حبس‌های طولانی مدت نه تنها آمار شیوع اعتیاد در این کشور را کاهش نداده بلکه با ظهور مواد صنعتی و تنوع بالای آن جنگ با مواد را با چالش جدی روبرو کرده است. از سوی دیگر حوزه درمان و توانبخشی افراد معتاد در آمریکا نیز با مشکلات بسیار زیادی روبرو است؛ بر اساس آمارها در آمریکا تنها حدود ۵۰ درصد افرادی که می‌توانستند تحت درمان قرار بگیرند، درمان شده‌اند و این بدین معناست که مابقی آنها نادیده گرفته شده‌اند.

همچنین، هزینه‌های بسیار بالای جنگ با مواد در آمریکا نشان از شکست این استراتژی دارد. مقایسه بودجه‌های در نظر گرفته شده در جنگ با مواد در طول چهل سال گذشته نشان می‌دهد، نخستین بودجه مبارزه با مواد ۱۰۰ میلیون دلار بوده و پس از چهل سال به ۱۵۶ میلیارد دلار رسیده، این امر نشان از چند نکته مهم دارد؛ اول اینکه، مقابله با عرضه به تنهایی در کنترل مواد در آمریکا کافی نبوده، بلکه باید برنامه‌های کاهش تقاضا مانند پیشگیری، درمان و توانبخشی نیز پی گرفته شود. در واقع مبارزه و کنترل مواد با یک استراتژی تک ستونه امکان‌پذیر نیست، بلکه بخش مهمی از جامعه در معرض اعتیاد و معتادان نیاز به برنامه‌های درمانی و حمایتی دارند که باید برای آنها نیز برنامه‌هایی متناسب طراحی و اجرا شود؛ موضوعی که ایالات متحده آمریکا در تمام این سال‌ها به حاشیه رانده و تنها در دوره اوباما سیاست سخت‌گیرانه جنگ علیه مواد ناکارآمد اعلام شد و برنامه‌هایی در حوزه کاهش تقاضا و پیشگیری تدوین شد، هرچند با روی کار آمدن ترامپ مجدداً سیاست جنگ با مواد در اولویت قرار گرفت. امروزه بر اساس آمارها بخش مهمی از جمعیت آمریکا درگیر اعتیاد به انواع مواد و الکل هستند، در حالی که ترامپ همچنان سیاست مقابله با عرضه را کارساز می‌داند؛ نمونه واقعی این سیاست ایجاد دیوار در مرز آمریکا با مکزیک جهت جلوگیری از قاچاق مواد است.

دوم اینکه، آمریکا از جمله کشورهایی است که تجارت انواع مواد، حجم مالی بسیار بالایی دارد، در واقع جذابیت اقتصادی بالای قاچاق مواد در این کشور موجب شکل‌گیری گروه‌های سازمان‌یافته بین‌المللی قاچاق مواد شده که نشان می‌دهد رویکرد جنگ با مواد نه تنها کارساز نبوده، بلکه قاچاقچیان با شناسایی مسیرهای جدید ترانزیت مواد به آمریکا و حتی بازارهای جهانی، جنگ با مواد را در این کشور با چالش جدی روبرو شده است.

فرجام سخن

نخستین موضوعی که در این شماره مورد بررسی قرار گرفت نظرسنجی درباره قانونی سازی مصرف تفریحی کانابیس در فرانسه بود. کارولین ژانویه، نماینده حزب حاکم جمهوری به پیش در مورد نتایج، گفت: «ما اکنون می دانیم که قانونی شدن ماری جوانا در فرانسه دیگر تابو نیست و شهروندان ما بی اثر بودن قانون فعلی را تشخیص می دهند.» «جرالد دارمانین»، وزیر کشور فرانسه با قانونی کردن این ماده مخالف است. با این حال، ژان باتیست مورو، نماینده پارلمان در این راستا گفت که او فکر می کند قانونی کردن مصرف این ماده مخدر در بزرگسالان می تواند یک گزینه مناسب در فرانسه باشد.

وی در این باره گفت: «این ممنوعیت موثر نیست. بحث در مورد ممنوعیت وجود دارد، اما ما در مورد استفاده از آن شاهد سطح رکوردی هستیم. وضعیت ناپایدار است. ما یک بازار غیرقانونی را می بینیم که شبکه های دیگر را تأمین مالی می کند. به عنوان مثال تجارت اسلحه.» به گفته مورو، جرم زدایی به اندازه کافی برای حل مشکل موثر نخواهد بود. دولت باید سیستمی برای تنظیم بازار قانونی حشیش ایجاد کند و اطمینان حاصل کند که مشتریان می توانند محصولات ایمن و با کیفیت بالا را با قیمت مناسب خریداری کنند. اطلاعات اخیر نشان می دهد که فرانسه بیشترین درصد مصرف شاهدانه را در کشور دارد اروپا - مانند اسپانیا - و ۱۱٪ از مردم از شاهدانه استفاده می کنند. این ارقام کشور را از ایتالیا (۱۰.۲٪)، هلند (۹.۶٪) و فنلاند (۸.۲٪) پیشی می گیرد. انگلیس نیز با میزان استفاده ۱۰٪ در بین ۷.۱ کشور برتر قرار دارد. در اکتبر گذشته «اولیویه ورن»، وزیر همبستگی و بهداشت، فرمانی را برای شروع یک برنامه آزمایشی امضا کرد که در نهایت می تواند علف های هرز دارویی رایگان را به بیماران ارائه دهد.

دومین خبر این شماره از بولتن مخدری جهان به تبدیل شدن عربستان سعودی به مرکز مواد مخدر در خاورمیانه اختصاص یافته است. در این گزارش آمده که واردات مواد مخدر از جمله «کپتاگون» به موضوع عادی در عربستان سعودی تبدیل شده است، به طوری که از این کشور به عنوان پایتخت مواد مخدر در غرب آسیا می توان یاد کرد. همچنین بازار مواد مخدر بسیار سود ده شده و تقاضا نیز بسیار افزایش یافته است.

فان پالسی تأکید کرد که مشکل مواد مخدر در عربستان سعودی به مرحله خطرناکی رسیده است، به طوریکه مقامات نظامی این کشور در یک ماه گذشته بیش از ۳۴ میلیون قرص کپتاگون کشف کرده و سه عملیات قاچاق این مواد مخدر خنثی شده است. همچنین در کنار کپتاگون، مواد مخدر حشیش و قات نیز به وفور در عربستان سعودی خرید و فروش و مصرف می شود، حشیش از مبدأ افغانستان و از راه های مختلف و قات نیز از یمن وارد این کشور می شود.

سومین خبری که در این بولتن بدان اشاره شد کاهش میزان مجازات جرایم مخدری در امارات متحده عربی است. دولت امارات در مصوبه ای کاهش مجازات برای مصرف کنندگان مواد مخدر در این کشور را در ماه دسامبر ۲۰۲۱ تصویب کرد. براساس گزارش رسانه های امارات، قانون جدید شماره ۳۰ سال ۲۰۲۱ که در ماه سپتامبر امسال تصویب شده، تمامی قوانین

قبلی دولت امارات در خصوص مواد مخدر و روانگردان ها را اصلاح و تغییراتی داده است. این تغییرات برای خارجی هایی که مواد مخدر مصرف می کنند از مجازات حبس و اخراج به مجازات پرداخت جریمه نقدی و عدم اخراج کاهش یافته است.

هم چنین طبق قانون جدید، افرادی که برای نخستین بار مرتکب جرم شوند به سه ماه حبس و جریمه نقدی بین ۲۰ تا ۱۰۰ هزار درهم محکوم خواهند شد و افرادی که برای دومین بار در مدت سه سال از تاریخ اولین جرم آنان گذشته باشد به بیش از شش ماه حبس و جریمه نقدی بین ۳۰ تا ۱۰۰ هزار درهم محکوم می شوند و افرادی که برای بار سوم مرتکب جرم شوند به بیش از دو سال حبس و بیش از ۱۰۰ هزار درهم جریمه نقدی خواهند شد.

در چهارمین خبر این بولتن به قانونی سازی کشت شاهدانه و مصرف تفنی کانابیس در کشور مالت پرداختیم. این کشور عضو اتحادیه اروپاست و از آنجاکه این اتحادیه سیاست پیشگیری از اعتیاد را دنبال می کند باید منتظر واکنش اتحادیه برای آینده سیاست مخدوری مالت باقی ماند. بزرگسالان اجازه خواهند داشت تا ۷ گرم از ماری جوانا را حمل کرده و تا ۴ گیاه از آن را در خانه پرورش دهند؛ اما کشیدن آن در مکان های عمومی و یا جلوی کودکان غیر قانونی خواهد بود. پارلمان مالت روز ۱۴ دسامبر بعد از ظهر با ۳۶ رای موافق در مقابل ۲۷ رای مخالف به این لایحه رای مثبت داد. همچنین بر اساس این قانون هرکس بیش از ۷ گرم و زیر ۲۸ گرم ماری جوانا داشته باشد، ممکن است تا ۱۰۰ یورو جریمه شود. همچنین جریمه استفاده از آن در ملاً عام ۲۳۵ یورو و آن هایی که از ماری جوانا در برابر افراد زیر ۱۸ سال استفاده کنند، تا ۵۰۰ یورو جریمه می شوند. اقدام جمهوری مالت در آزاد کردن این ماده در حالی است که چند کشور اروپایی مانند آلمان، لوکزامبورگ و سوئیس نیز برنامه های مشابهی دارند. همچنین ایتالیا قرار است در خصوص این مسأله سال آتی برگزار کند. گفتنی است پیش از این نیز شماری از ایالت های آمریکا استفاده تفریحی از ماری جوانا را قانونی اعلام کرده بودند. اروگوئه نخستین کشور در جهان بود که استفاده از ماری جوانا را برای مصرف شخصی در سال ۲۰۱۳ آزاد کرد و پس از آن نیز کانادا در سال ۲۰۱۸ دست به چنین اقدامی زد.

نهایتاً در واپسین خبری که در بولتن پیش رو بدان پرداختیم شکست سیاست مخدوری ایالات متحده مورد بررسی قرار گرفت. هزینه های بسیار بالا و شکست جنگ با مواد در آمریکا، سیاستمداران را بر آن داشت تا با تغییر رویکرد خود با یک برنامه دانش محور و بر اساس مشارکت اجتماعی به کاهش مصرف مواد برسند. از این رو استراتژی مبارزه با مواد آمریکا در آغاز قرن بیست و یکم با این رویکرد که فرد معتاد یک بیمار است، کمی از رویکرد سخت گیرانه و سزادهنده خود در مقابله با مواد کنار نشست. در واقع محور اصلی استراتژی نوین آمریکا در مبارزه با مواد شکستن زنجیره سوء مصرف مواد - جرم - حبس - بازداشت مجدد و تمرکز بر پیشگیری و درمان معتادان است. استراتژی نوین ایالات متحده آمریکا نه جنگ با مواد بلکه کنترل مواد است و برای رسیدن به این هدف علاوه بر مقابله با عرضه مواد، باید به برنامه های کاهش تقاضا نیز به صورت متعادل و موازی توجه شود [۱]. در این استراتژی بر موضوع پیشگیری از اعتیاد بسیار تاکید شده، به گونه ای که در دوره ریاست جمهوری باراک اوباما، به جای استفاده گسترده از مجازات حبس، به ترویج برنامه های اجتماع محور مانند برنامه حمایتی جوامع عاری از مواد مخدر با تاکید بر جوانان در محیط های مدرسه، دانشگاه و محیط کار پرداخته شد.

در استراتژی نوین آمریکا علاوه بر تاکید بر مقابله، پیشگیری و درمان به منظور کاهش آسیب و بازگشت مجدد معتادان به جامعه، تعدیل و تغییر برخی از قوانین نیز در دستور کار قرار گرفت. بر اساس این استراتژی قوانینی مانند مجازات منصفانه تصویب شد؛ در این قانون مجازات‌های برخی از جرایم مواد مخدر به ویژه حمل آن پس از ۴۰ سال با کاهش روبرو شد. همچنین در سندهای جداگانه‌ای در سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ با تاکید بر پیشگیری به عنوان کم‌هزینه‌ترین و موثرترین راهبرد کنترل مواد، مشارکت تمامی بخش‌های جامعه برای پیشبرد این استراتژی امری ضروری اعلام شد.